

Jean Godverdomme...

De Ag2 vanuit Sevilla lag er stoffig bij in de vroege septemberzon. We besloten de rondweg van Granada te nemen, een lange lus om de mooie stad heen. Het alternatief, een lunch in de binnenstad, werd weggestemd zonder al te veel woorden. Er wachtte een hotel ergens tussen Murcia en Cartagena, een zwembad wellicht. Zon, warmte, rust. Een boek lezen.

Sinds een week had ik een nieuwe telefoon, een tamelijk onhandige Samsung, eentje met een schuifmechanisme. Laat ik zeggen dat het toestel en ik nog niet helemaal aan elkaar gewend waren. Ik hoorde de karakteristieke rinkeltoon en groef in mijn broekzak. Als je een autogordel draagt is dat een opgave die of lenigheid of een slank lijf vraagt. Ik beschik helaas over geen van beide meer, maar ik vond het rinkelende ding net op tijd.

Aan de andere kant hoorde ik, ver weg, het stemgeluid van Jos Benders, arts te Limburg. Hij was kort van stof en had een droge mond, zo kon ik over duizenden kilometers horen. 'Je begrijpt het, Mart,' zei hij en ja, ik begreep het. 'Jean is net overleden. Ik rijd nu ergens bij Brussel. Het lijf is nog warm. Ik vond dat ik je dit meteen moest melden. Verwerk het maar op je eigen manier.'

Er viel een korte stilte. Uit mededogen?

Karen, aan het stuur van de huurwagen, keek me snel aan: 'Jean?'

Ik knikte: 'Net gebeurd. In het verzorgingstehuis.'

Ze knikte terug: 'Zoals zo vaak gebeurt. Van ziekenhuis naar verzorgingstehuis en hoepla... gone.'

'Ja, hoepla,' zei ik en keek op mijn horloge: drie voor een op woensdagmiddag.

Ik schoof het toestel weer open, tikte het hoofdnummer van de

Studio Sport-redactie in en kreeg na lang wachten een collega aan de lijn.

‘Kun je mij doorverbinden met de studio, ik heb nieuws dat razendsnel de uitzending in moet,’ zei ik.

‘Maar we gaan zo in uitzending,’ hoorde ik.

‘Ja, daarom bel ik en daarom wil ik heel graag doorverbonden worden. Kun je dat doen?’ Op zulke momenten daalt een bijna ijzige kilte in mijn hele systeem. Ik word niet boos, ik blijf zelfs correct en aardig, maar ik eet mezelf wel op.

Er volgden twee minuten van kraken en stilte.

‘Met Otto,’ zei een stem die ik herkende: Otto van der Parre, eind-redacteur.

Met afgemeten stem zei ik: ‘Luister Otto, je kunt zo meteen wereldkundig maken dat Jean Nelissen deze ochtend overleden is.’

Hij hield even in, zei dat hij nieuws rond de Cervélowielerploeg had verwacht, en herhaalde wat ik gezegd had. Weer viel er een prangende stilte.

‘Hij is net overleden. Zijn arts heeft me gebeld,’ zei ik als iets van een bevestiging en Van der Parre zei: ‘Ik breng het zo dadelijk. Dag.’

Klepje dicht, toestel in de zak.

We vervolgden onze weg, buiten was het zeker 35 graden.

Was ik geraakt? Nee. Ik was eerder opgelucht en terwijl ik dat bedacht, kreeg ik nieuwe ideeën. Het zou goed zijn als de NOS de officiële berichtgeving over Jeans dood naar buiten zou gaan brengen. Maar hoe? Wie? Ik moest het nu sturen, dat kon niet anders.

Dus belde ik de NOS, kreeg eerst driekwart minuut gerinkel van de directe lijn van Maarten Nooter, onze chef, vervolgens driekwart minuut rinkelen op het nummer van Pim Marks, ook chef, en vervolgens werd de lijn verbroken. Tuut, tuut, tuut.

Wat als de wereld nu verging, dacht ik.

‘Godverdomme,’ bromde ik na weer een foute telefoonschakeling en naast me zei Karen: ‘Die zachte g haal jij toch niet.’ We glimlachten beiden in de auto, waar op een zacht pitje muziek van Don

Henley hoorbaar was: 'The boys of Summer'. Het zou immers een plezierrit worden; op weg naar een prettig hotel, ergens in de zon. Totdat de telefoon ging en het onvermijdelijke gebeurd bleek.

Er volgden de tweede en derde poging met de telefoon, maar nog steeds nam er niemand op. Ik tikte een ander redactienummer in, eindigend op 3593, een nummer dat ik decennialang bij de NOS als 'mijn eigen nummer' had beschouwd. In de tijd dat ik nog achter een bureau zat en daar dan de telefoon opnam, gold dat als 'mijn' nummer.

Nu nam iedereen op. Of niemand.

'Bert de Ruiter,' zei een stem.

Goddank, ik ken Bert als een snapse, betrouwbare producer op wie je kunt steunen. 'Goed dat ik je spreek,' zei ik tegen hem en legde hem kort uit wat er gebeurd was en wat ik dacht dat er nu gebeuren moest.

'Ik heb de chefs hier niet gezien. Ze zitten waarschijnlijk in overleg, maar ik zal het direct gaan bespreken,' zei hij. 'Ik bel je zo terug.'

'Ik vertrouw op je,' antwoordde ik en klikte het toestel dicht.

De weg draaide van Granada af, richting Murcia. Het was nu zeven over een, de zon scheen heftig en mijn collega Jean Nelissen lag nu ergens dood op een bed in een hospice in Limburg. Als het goed was zou Nederland nu geïnformeerd worden over zijn dood.

Gelukkig was hem langer lijden bespaard gebleven. Ik had al maanden op een telefoontje van deze soort van Benders gewacht, misschien ook dat ik daardoor niet schrok of ineens intens triest was geworden. Jean lag er al tijden slecht bij, om in rennerstaal te blijven. Uitgehoud. Hij had geen inhoud meer, zijn lichaam was een lijfe geworden. Hij had nu blijkbaar ook geestelijk opgegeven en dat was toch nog een strijd van maanden geweest.

Benders, die een stoel in de hemel verdient voor zijn inspanningen om Jean een menswaardige medische behandeling te geven, had me in juni al gezegd dat het een langzaam aflopende zaak was. Soms met een ervaring van een week of een dag, maar soms ook maar een uur van helderheid. Dan werd weer duidelijk dat De Neel fysiek op was.

Op de laatste zaterdag van juni hadden we afscheid van hem genomen. Het was een behaaglijk warme zaterdagmiddag geweest. Ik had tegen Maarten Ducrot en Gerrit Solleveld gezegd dat de keuze aan hen was. Ik ging naar het ziekenhuis, sowieso. Ik hield de mogelijkheid open dat hij eruit zou piepen als wij in de Ronde van Frankrijk verbleven en ik wilde hem nog een keer zien. Liefst nog een beetje behoorlijk, maar dat bleek al niet meer mogelijk.

Met zijn drieën waren we in de late middag het ziekenhuis binnengelopen en hadden geconstateerd dat het er speciaal rook. 'Naar de dood,' had Ducrot voorzichtig gesteld en wij hadden geknikt: dat was zo. De Dood was onwelriekend. Schouder aan schouder waren we door de lege gangen gelopen, soms nagekeken door passerend verplegend personeel.

Hij had ons herkend, zij het met hindernissen. Hij lag in een slobberig ziekenhuisjasje, zijn haar was verward, maar zijn ogen glommen.

'Martje, je moet godverdomme nog tijden doorgaan,' had hij meteen tegen me gezegd. Het was zijn stokpaardje. Hij vond het vreselijk dat ik minder en minder presenteerde in Hilversum. Hij had me er in maart nog speciaal over aangevallen in een kort telefoongesprek: kwaliteit mocht godverdomme niet weggegooid worden, wat was dat nu? Al die voorlezers, hij werd er niet goed van, had hij gesteld.

We hadden ook gepraat over de wedstrijden van het Nederlands elftal waar hij geen droog brood in zag. 'Gebrek aan echte leiders,' zei hij met zachte stem. 'Geen brille,' vervolgde hij, een opvallend woord voor een zo ziek iemand. En ook: 'Met opgeblazen middelmaat kun je geen kampioen worden.'

Verbaasd keken we hem aan; hier lag een stervende analist. Hier lag nog altijd een journalist.

'Ik heb het allang gezien, dat gaat Bertje niet redden,' had hij gezegd en op het boven zijn bed hangende televisietoestel gewezen. 'Ik mis niets hoor, mannen, ik zie alles. Ik denk dat ze ver gaan komen, maar er ontbreekt iets, intelligentie vooral. Dat zie ik nog. Zo slecht is mijn geest ook weer niet.'

Stilte. Diepe stilte. We knikten als antwoord. De Neel liet zijn oogleden zakken. Heel even dacht ik: hij zal nu toch niet de pijp uitgaan? Maar daar was hij weer. Met een bericht voor mij: 'De koers scherp in de gaten houden, Martje, vooral in de nabeschouwing 's avonds. Goed vertellen wat er gebeurde. Dat is jouw taak, vergeet dat niet.'

We graptten wat, zagen hem even indommelen. Maar even later was hij weer helder en gaf ons de opdracht er een mooie Tour van te maken. 'Dat ze mijn kloten kunnen kussen,' lachte hij zwak. 'Ik ben er dit jaar niet bij.'

Weer stopte de zin vrij abrupt op zijn lippen en verscheen een bijna zachte lach op zijn gezicht.

We stonden aan zijn bed en keken en luisterden.

Benders, die erbij was geweest toen we binnenkwamen en even later was weggelopen om iets te bespreken, kwam gedag zeggen. Hij moest nog dingen doen. Een blonde vrouw, die aan de andere kant van het bed stond en die we gedag hadden geknikt, zei niets en keek op afstand toe. Ze was in een stoel gaan zitten. *

Er wrikte een infuus in zijn arm en hij vroeg een verpleegkundige of die hem kon helpen. De vrouw deed haar werk, wij keken toe en zwegen, maar Jean niet.

'Zuster,' zei hij, ineens met flinke stem, 'zuster, wat u nu doet daar weten die twee mannen (hij wees naar Gerrit en Maarten) veel meer van.'

Even bleef het stil en toen begon hij hard te lachen.

De aangesproken ex-renners knikten: 'Ja, Jean, het is goed zo.'

Vervolgens zakte hij weer terug in de kussens en keek ons met slimme oogjes aan. 'Ik mis weinig hoor,' zei hij en sloot zijn ogen. Hij kuchte. Droog en repeterend. Jarenlang sigaren, dacht ik. Dure sigaren.

Zo stonden we aan zijn bed. Het bleef stil, maar dit was nauwelijks een pijnlijke stilte te noemen. Het was eerder zuiverend, kalmerend.

Twee minuten later liepen we zwijgend naar de lift. Het bleef ook stil toen we naar de auto liepen. We hadden hem een hand gegeven